

ATILLÂ DORSAY

Hayatımızı Değiştiren Filmler

(426 Filmle 2015-2020 Yılları)

Remzi Kitabevi

HAYATIMIZI DEĞİŞTİREN FİLMER (2015-2020) / Atilla Dorsay

© Remzi Kitabevi, 2020

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Korkut Akın

Kapak tasarımı: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-1984-2

BİRİNCİ BASIM: Aralık 2020

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul

Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

İçindekiler

- Sunuş 1, **9**
Sunuş 2, **13**
Acı ve Zafer, **17**
Acil Arama, **17**
Aç Kalpler, **18**
Açlık Oyunları: Alaycı Kuş 1, **19**
Adalet 2, **20**
Ajan, **21**
Aladdin, **21**
Alev Almış Bir Genç Kızın
Portresi, **22**
Alfa Kurt, **23**
Alita: Savaş Meleği, **24**
Aman Doktor, **25**
American Honey, **25**
American Ultra, **26**
Anna, **27**
Anne, **27**
Anne!, **28**
Annelerimiz, **29**
Annem, **30**
Annie, **30**
Aquaman, **31**
Araççılar, **32**
Arayış, **33**
Arctic, **34**
Asfaltın Kralları, **34**
Asla Gözlerini Kaçırma, **35**
Assassin's Creed, **36**
Aşıklar Şehri, **37**
Aşk ve Tutku, **39**
Aşkın Algoritması, **39**
Aşkın Halleri, **40**
Aşkın Ritmi, **41**
Avengers: Sonsuzluk Savaşı, **41**
Avengers: Endgame, **43**
Ay Işığı, **44**
Ayda İlk İnsan, **45**
Bad Boys: Her Zaman Çılgın, **46**
Barry Seal: Kaçakçı, **47**
Başlat, **48**
Batman ve Superman: Adaletin
Şafağı, **49**
Bay Holmes ve Müthiş Sırrı, **50**
Bay Turner, **51**
Beden ve Ruh, **52**
Belalı Tanık, **52**
Belgica, **53**
Ben, Daniel Blake, **54**
Ben Kaybolmadan Önce, **55**
Ben, Tonya, **55**
Beni Adınla Çağır, **56**
Benim Komşum Bir Melek, **57**
Beyaz Diş, **58**
Beyaz Karga, **59**
Beyaz Tanrı, **59**
BFG, **60**
Bıçaklar Çekildi, **60**
Bir Nefes, **61**
Bir Yıldız Doğuyor, **62**
Birdman ya da Cahilliğin
Umulmayan Erdemi, **63**
Bir Zamanlar Hollywood'da, **65**
Biz, **66**
Blair Cadısı, **67**
Bohemian Rhapsody, **68**
Boyalı Kuş, **69**
Boynuzlar, **70**
Boyun Eğmez, **71**
Brooklyn, **72**
Bumblebee, **73**
Burası Cennet Olmalı, **73**
Büyük Açık, **74**
Büyük Felaket, **75**
Cadılar Bayramı, **76**
Café Society, **77**
Cameron Post'a Ters Terapi, **77**
Canavar, **78**
Carol, **79**
Casuslar Köprüsü, **80**
Cats, **81**
Cehennem, **82**
Christopher Robin, **83**
Citizenfour, **83**
Climax, **84**
Creed: Efsanenin Doğuşu, **85**
Creed 2: Efsane Yükseliyor, **86**
Çarpık Evde Cesetler, **87**
Çatışma, **87**
Çavdar Tarlasındaki Asi, **88**
Çılgın İhtiyar, **89**
Çılgın Kalabalıktan Uzak, **90**
Çok Pişmiş, **91**
Çöl Kraliçesi, **92**
Dalida, **93**
Dangal, **94**
Danışman, **95**
Danimarkalı Kız, **95**
Deadpool, **96**
Deadpool 2, **97**
Deha, **98**
Derinlere Yolculuk, **99**
Diplomasi, **100**
Diren: Zamanı Geldi!, **100**
Diriliş, **101**
Doğu Ekspresinde Cinayet, **102**
Doktor Dolittle, **103**
Doktor Uyku, **104**
Don Kişot'u Öldüren Adam, **105**
Dovlatov, **106**
Dönme Dolap, **107**
Dönüm Noktası, **108**
Dracula: Başlangıç, **109**
Dul Kadınlar, **109**
Dumbo, **110**
Dunkirk, **111**
Dünyanın Bütün Parası, **112**
Düzenbazlar Kulübü, **113**
Ejder Kılıcı, **115**
El Club, **115**
El Royale'de Zor Zamanlar, **116**
Elektrik Savaşları, **117**
Elveda, **118**
Elysium: Yeni Cennet, **119**
Ema, **120**
En Karanlık Saat, **120**
En Sevdiğim Kumaş, **122**
En Şiddetli Yıl, **122**
Enigma, **123**
Entebbe'de Yedi Gün, **124**

- Entourage, **125**
Eşanlamlılar, **126**
Eşitlik Savaşçısı, **127**
Evcil Hayvanların Gizli Yaşamı, **127**
Everest, **128**
Exodus: Tanrılar ve Krallar, **129**
Fantastik Canavarlar:
Grindelwald'ın Suçları, **129**
Fındıkkıran ve Dört Diyar, **130**
Fırtınalı Hayatlar, **131**
Film Eleştirmeni, **132**
Florence, **132**
Fokus, **133**
Foxcatcher Takımı, **134**
Foxtrot, **134**
Frankenstein, **135**
Frantz, **136**
Fury, **137**
Gece Hayvanları, **138**
Gece Kuşu, **139**
Gece Vurgunu, **140**
Gecenin Kanunu, **140**
Geceyarısı Sokakta, Tek Başına
Bir Kız, **141**
Geçmişten Gelen, **142**
Geliş, **143**
Genç Karl Marx, **144**
Gençlik, **145**
Gerçek Kötüler, **145**
Gizli Dosya, **146**
Glass, **147**
Gloria Bell, **148**
Gökdelen, **149**
Gölge Savaşçı, **150**
Görünmez Adam, **150**
Greta, **151**
Güzel Oğlum, **152**
Grinin Elli Tonu, **153**
Gunman, **153**
Günah Şehri: Uğruna
Öldürülecek Kadın, **154**
Hakaret, **155**
Han Solo: Bir Star Wars
Hikayesi, **156**
Hangi Kadın?, **157**
Hatırla, **158**
Hayallerimdeki Kadın, **159**
Hayat, **159**
Hayat Okulu, **160**
Hayatımın Şarkısı, **161**
Hayatımın Yolculuğu, **161**
Hayatın Kıyısında, **162**
Hayvan Mezarlığı, **163**
Herkes Biliyor, **163**
Her Şeyin Teorisi, **164**
Hesaplaşma, **165**
Hızlı ve Öfkeli 7, **166**
Hiçbir Zaman Burada Değildin,
167
Hitchcock/Truffaut, **168**
Hitler'e Suikast, **168**
Hizmetçi, **169**
Hobbit: Beş Ordular Savaşı, **170**
İçimdeki Güneş, **171**
İda, **171**
İhtiyar Adam ve Silah, **172**
İki Gün ve Bir Gece, **173**
İkinci Bir Şans, **173**
İlişki Durumu: Kaçamak, **174**
İmgeler ve Sözcükler, **175**
İnsanları Seyreden Güvercin, **175**
İnsanlıktan Uzakta, **176**
İrlandalı, **177**
İskoçya Kraliçesi Mary, **178**
İsrail Usulü Boşanma, **179**
İyi Bir Yalan, **180**
İz, **180**
Jackie, **181**
Jason Bourne, **183**
John Wick 3, **183**
Johnny English: Tekrar
İşbaşında, **184**
Joker, **185**
Joy, **186**
Judy, **187**
Jurassic World, **188**
Jurassic World: Yıkılmış Krallık,
189
Jüpiterin Uydusu, **190**
Kaçak Prenses, **190**
Kalp Atışı Dakikada 120, **191**
Kanunun Ötesinde, **192**
Kapan, **192**
Kaptan Amerika: Kahramanların
Savaşı, **193**
Kara Deniz, **194**
Kara Düzen, **195**
Kara Panter, **195**
Karanlık Sular, **196**
Karanlık Yerler, **197**
Karanlıkla Karşı Karşıya, **198**
Karayip Korsanları: Salazar'ın
İntikamı, **199**
Karda Beyaz Bir Kuş, **200**
Kare, **200**
Kartal Eddie, **201**
Kayıp Aranıyor, **202**
Kayıp Kız, **203**
Kayıp Şehir Z, **204**
Kefernahum, **204**
Keskin Nişancı, **205**
45 Yıl, **206**
Kız, **207**
Kızıl Serçe, **208**
Kızıl Tepe, **209**
Kırlı Para, **210**
Kirpi Sonic, **211**
Kod Adı: Angel, **211**
Kod Adı: U.N.C.L.E., **212**
Kod 999, **213**
Korku Terapisi, **213**
Korkusuzlar, **214**
Koro, **215**
Köpek Adası, **215**
Kral İçin Hologram, **217**
Kronik, **217**
Kupalar Şövalyesi, **218**
Kutsal Geyiğin Ölümü, **219**
Küçük Joe, **220**
Küçük Kadınlar, **221**
Küçük Kaos, **221**
Labirent: Son İsyan, **222**
Lady Macbeth, **223**
Laurel ile Hardy, **223**
Leviathan, **224**
Lion, **225**
Loro, **226**
Loving Vincent, **227**
Ma Seninle İlgilenir, **227**
Macbeth, **228**
Malefiz, **229**
Manifesto, **230**
Mantıksız Adam, **230**
Marslı, **231**
Meçhul Kız, **232**
Mezuniyet, **232**
Midnight Special, **233**
Midway, **234**
Mission Impossible 5: Rogue
Nation, **235**
Mission Impossible 6:
Yansımalar, **235**

- Monos, **237**
 Mucize, **237**
 Muhteşem Kadın, **238**
 Muhteşem Showman, **239**
 Muhteşem Yedili, **240**
 Mumbai Hotel, **241**
 Mumya, **242**
 Mutlu Son, **243**
 Mükemmel Bir Gün, **244**
 Müttefik, **245**
 Müzede Bir Gece: Lahitteki Sır, **245**
 Ned Rifle, **246**
 New York'a Hoş Geldiniz, **247**
 New York'ta Yağmurlu Bir Gün, **248**
 Nuh: Büyük Tufan, **249**
 O, **250**
 O-Bölüm 2, **251**
 Ocean's 8, **252**
 Oldboy, **253**
 12 Savaşçı, **253**
 Onur, **254**
 Overlord Operasyonu, **255**
 Oyun Gecesi, **256**
 Oyuncak Hikâyesi 4, **256**
 Ölüm Emri, **257**
 Ölüm Treni, **258**
 Ölümsüz Aşk, **259**
 Özgürlüğün Sesi: Bilal, **260**
 Özgürlük Dansı, **261**
 Özgürlük Yürüyüşü, **261**
 Para Tuzağı, **262**
 Paramparça, **263**
 Parazit, **264**
 Parçalanmış, **265**
 Parti, **266**
 Pasolini, **266**
 Pastoral Amerika, **267**
 Pes Etme, **268**
 Peşimdeki Şeytan, **268**
 Phantom Thread, **269**
 Piranhalar, **270**
 Riley'in Hayatı, **271**
 Rocketman, **272**
 Rogue One: Bir Star Wars Hikâyesi, **273**
 Roma, **274**
 Room: Gizli Dünya, **275**
 Rosewater, **275**
 Ruhlar Bölgesi: Bölüm İki, **276**
 Rüzgârın Oğlu, **277**
 Sadakat Yolunda, **278**
 Saint Laurent, **278**
 Sakin Batı, **279**
 San Andreas Fayı, **280**
 Saraybosna'da Ölüm, **281**
 Sarayın Gözdesi, **281**
 Sarışın Bomba, **282**
 Satıcı, **283**
 Saul'un Oğlu, **284**
 Seberg, **285**
 Seçilmiş, **286**
 Seninle Başım Dertte, **287**
 Serena, **288**
 Sessiz Bir Yer, **288**
 Sevgisiz, **289**
 Sınır, **290**
 Sınırsızlar Kulübü, **291**
 Sicario 2: Soldado, **292**
 Sinderella, **292**
 Skandal, **293**
 Snowden, **294**
 Soğuk Savaş, **295**
 Solace, **296**
 Son Şans, **297**
 Sonsuzluk Ormanı, **298**
 Sonsuzluk Teorisi, **299**
 Soygun, **299**
 Spectre, **300**
 Spotlight, **301**
 Stalin'in Ölümü, **303**
 Star Trek: Sonsuzluk, **303**
 Steve Jobs, **305**
 Suburbicon, **305**
 Suikastçı, **306**
 Sully, **307**
 Suyun Sesi, **308**
 Sürükleniş, **309**
 Şafaktan Önce, **310**
 Şah Mat, **310**
 Şampiyonlar, **311**
 Şans Ayağıma Geldi, **312**
 Şanslı Logan, **312**
 Şeker Çocuk, **313**
 Tavşan Jojo, **314**
 Tehlikeli Yürüyüş, **315**
 Temizlikçi, **315**
 Terminatör: Genysis, **316**
 Terminator: Kara Kader, **317**
 The Circle, **318**
 The Hateful Eight, **319**
 The Post, **320**
 Thor: Ragnarok, **321**
 Timbuktu, **322**
 Tony Erdmann, **323**
 Transit, **324**
 Trendeki Kız, **324**
 Turist, **325**
 Tutsak, **326**
 Tuz ve Ateş, **327**
 Uçaklar 2: Söndür ve Kurtar, **328**
 Uğur Böceği, **328**
 Umut Bahçesi, **329**
 Uzak Yolcuları, **330**
 Üç Billboard Ebbing Çıkışı: Missouri, **331**
 Üçleme, **331**
 Vahşetin Çağrısı, **332**
 Vahşiler, **333**
 Van Gogh: Sonsuzluğun Kapısında, **334**
 Ve Sonra Dans Ettik, **335**
 Velayet, **335**
 Venom: Zehirli Öfke, **336**
 Victor Frankenstein, **337**
 Vox Lux, **337**
 Vurguncular, **338**
 Walesa, **339**
 Warcraft: İki Dünyanın İlk Karşılaşması, **340**
 While We're Young, **341**
 Whiplash, **342**
 Whitney, **343**
 Wonder Woman, **344**
 Yalan Labirenti, **345**
 Yangın Yeri, **345**
 Yaratık: Covenant, **346**
 Yargıç, **347**
 Yaşam Kürü, **348**
 Yaşamın Kıyısında, **349**
 Yaz, **349**
 Yedinci Hayat, **350**
 Yeni Ahit, **351**
 Yeni Baştan, **352**
 Yeniden Başla, **353**
 Yesterday, **353**
 Yeşil Rehber, **354**
 Yırtıcı Kuşlar (ve Muhteşem Harley Quinn), **355**
 Yıldız Haritası, **356**
 Yıldız Savaşları 7: Güç Uyanıyor, **357**

Yıldız Savaşları: Son Jedi, **358**
Yıldız Savaşları 9: Skywalker'ın
Yükselişi, **360**
Yıldızlar Arası, **361**
Yıldızlar Asla Ölmez, **362**
Yıldızlara Doğru, **363**
Yokuş Aşağı, **364**
Yolcu, **365**

Yuli, **365**
Yüce Adalet, **366**
Yüz, **367**
Yüzleşme, **367**
Yüzündeki Sır, **368**
Ziyaret, **369**
Ziyaretçiler: Gece Avı, **370**
Zor Saatler, **370**

2015-2020: Dorsay'ın Yıllara
Göre En İyi Film Listeleri, **372**
Bugünden BakılıncaBana Göre
En İyi 70 Film, **374**
Ayrıca 30 Film Daha(Alfabetik
Olarak), **374**
Orijinal Film Adları Dizini, **375**
Yönetmenler Dizini, **379**

Sunuş 1

Gerçekten de beş yıllık bir dönemin bu kadar çok iyi film sunması ve aralarında bana göre başyapıt (eski adıyla “şaheser”) sayılabilecek bu denli çok yapımın bulunması kolay kolay görülen bir şey değil.

Belki önceki *Hayatımızı Değiştiren Filmler/2005-2015* kitabımın Kasım 2014’te yayınlandığını, bu yüzden yayınevine en azından bir ay önce teslim edildiğini de hesaba katmalıyız. Böylece 2014’ten de bir hayli film işin içine girmiş oldu. Buna karşılık, 2020 yılından sadece üç ayın (tam olarak iki buçuk ay) filmleri var. Toplamı kabaca beş buçuk yıl ediyor.

Ama, dediğim gibi, ne yıllar... Bu SUNUŞ yazımda döneme panoramik bir bakış atmak ve sinema sanatı açısından en önemli saptamaları yapıp sizlere sunmak istiyorum.

Öncelikle türler zengindi. Savaş filminden western’e, korku filminden psikolojik gerilime, aşk filmlerinden biyografilere, bilimkurgulardan güldürülere, klasik tiyatro ve roman uyarlamalarından deneysel çabalara... Benim naçizane gözde türüm olan “film noir- kara-film” de de hayli başyapıt üretildi.

Seri filmler ve fantastik sinema

Seri filmler elbette yine çoktu. Bu türde yeni bir şeyler üretip söylemek kolay olmasa da... Ve biz eleştirmenler bunlara pek önem vermesek de, öylesine bir hayran kitleleri var ki... Böylece bunları zamanında görebildiğimce izledim ve yazılarımı buraya aldım: *Açlık Oyunları*’ndan *Avengers*’e, *Jason Bourne*’dan *John Wick*’e, *Jurassic World*’den *Kaptan Amerika*’ya... *Karayip Korsanları*’ndan *Mission Impossible*’a, *Star Wars*’dan *Star Trek*’e... *Terminator*’dan *Thor*’a, *Yaratık’tan Wonder Woman*’a, *Deadpool*’dan *Müzedede Bir Gece*’ye...

Bunların çoğunun ait olduğu fantastik sinema türüyse altın çağını sürdürdü. Genelde bilimkurgu da denen o çok özel ve sevdiğim türün en iyi kimi örnekleriyle birlikte... *Warcraft*, *Yıldızlara Doğru*, *Yıldızlar Arası*, *Marslı*, *Geliş*, *Hayat* gibi çok iyi filmler çıktı. Arada türün –korku filmiyle birleşerek– 1930’lara, hatta sessiz sine-

maya giden kimi kült örneklerinin yeni uyarlamaları da çıkageldi: *Victor Frankenstein*, *Dracula*, *Mumya*, *Görünmez Adam*... Sadece sonucusu bir başyapıt olsa da, bu dönüş bana ilginç gözükte. Ya da seriye dönüşmüş modern korku filmlerinin yeni halkaları: *O-It*, *Ruhlar Bölgesi*, *Pet Cemetary*, *Halloween*, *Blair Cadısı*, vs.

Klasik veya yeni temalar

Klasik tür filmleri de kendi sınırlarını aşip harikalar yarattılar. Savaş filminde *Dunkirk*, *Midway*, *Müttefik*, *Fury*, *Kara Deniz* gibi zirveler yaratılırken, Holocaust-Yahudi Soykırımı da çok farklı biçimlerde işlendi: *Yüzündeki Sır*, *Ida*, *Saul’un Oğlu*, *Yalan Labirenti*, *Hatırla* gibi başyapıtlarda... Klasik Amerikan usulü polisiye-gerilim, kimi örneklerinde “film noir” tadı da içeren ilginç filmlerle perdeye geldi: *Kirli Para*, *Yargıç*, *Yaşam Kürü*, *Bıçaklar Çekildi*, *İrlandalı*... *Biz*, *Bir Zamanlar Hollywood’da*, *Dul Kadınlar*, *En Şiddetli Yıl*, *Kanunun Ötesinde*, *Kayıp Kız*... *Gece Vurgunu*, *Gecenin Kanunu*, *Yüce Adalet*, *Karanlık Yerler*, vs. Yine Amerikan tarzı basın ve medya üzerine de dikkate değer filmler çıktı: *Gizli Dosya*, *The Post*, *Spotlight*, *Para Tuzağı*, *Joy* gibi...

Ve de güncellikleriyle öne çıkan birkaç tür. Özellikle ırkçılığa karşı filmler ve bu “büyük günah”ın ABD’den Afrika’ya uzanan radikal eleştirileri şaşırtıcı denecek kadar çoktu ve de iyiydi. *Ay Işığı*, *Kapan*, *Yeşil Rehber*, *Özgürlük Yürüyüşü*, *Karanlıkla Karşı Karşıya* gibi filmlerde... Ve de çağımızın bir başka büyük sorunu olan göçmen hikâyeleri: *Brooklyn*, *Jüpiter’in Uydusu*, *Diren: Zamanı Geldi*, *Kefarnaum*, *İyi Bir Yalan* vb. filmler.

Eşcinsellik filmlerinde patlama

“*MeToo*” deyiminin simgelediği kadına karşı sömürü ve istismarı anlatan filmler de birden arttı. Koşut olarak, bu işlere bizzat karışmış Roman Polanski’den Woody Allen’e dehaların bile kariyerlerini karartacak kadar!...

Aynı biçimde bir eşcinsel duyarlılığı taşıyan filmler de yapıldı; hem de alışılmıştan daha çok

ve iddialı: *Acı ve Zafer*, *Carol*, *Beni Adınla Çağır*, *Gece Hayvanları...* *Alev Almış Bir Genç Kızın Portresi*, *Aşkın Ritmi*, *Beyaz Karga...* *Kalp Atışı Dakikada 120*, *Karda Beyaz Bir Kuş*, *Muhteşem Kadın...* *Onur*, *Kız*, *Sınırsızlar Kulübü...* *Yeşil Rehber*, *Yuli*, *Yüzleşme...* Sanki yıllar sürmüş açık veya gizli yasakların bir tür rövanşı gibi!...

Müzikaller ve bol biyografi.

Daha “nadir” ve özel türler de vardı. Örneğin artık bittiği düşünülen müzikaller: *Aşıklar Şehri*, *Muhteşem Showman*, *Whiplash*, *Cats*, *Whitney*, *Yaz*, *Rocketman*, *Bir Yıldız Doğuyor...* Canlandırma örnekleri: *Köpek Adası*, *Oyuncak Hikâyesi-4*, *Evcil Hayvanların Gizli Yaşamı*, *Kirpi Sonic...* Ya da belgeseller: *Hitchcock/Truffaut*, *Citizenfour*, *Whitney*. Ve belgesel olmasalar da birçok müzik ve bale yıldızının yaşamlarına eğilen filmler.

Aslında biyografik filmler çok sık karşımıza geldi. Ve çoğu da gayet ilginçtiler: *Genç Karl Marx*, *Van Gogh: Sonsuzluğun Kapısında*, *Loving Vincent*, *Passolini*, *Dalida...* *Steve Jobs*, *Jackie (Kennedy)*, *Judy (Judy Garland)*, *Laurel ve Hardy...* *İskoçya Kraliçesi Mary*, *En Karanlık Saat (Churchill)*, *Stalin'in Ölümü...* *Walesa*, *Dovlatov*, *Yuli...* *Seberg (Jean Seberg)*, *Her Şeyin Teorisi (Stephen Hawking)*, *Snowden*, *Beyaz Karga (Nureyev)*... *Özgürlük Yürüyüşü (Martin Luther King)*, *Bay Turner*, *Rocketman (Elton John)*... *Bir Zamanlar Hollywood'da*, *Sarışın Bomba*, *Ve Sonra Dans Ettik*, *Skandal...* Ve daha başkaları... .

Türlere ve kalıplara sığmayan filmler

Belki en önemli, o tanımlanamaz, türlere sığmaz, kalıplara girmez filmler oldu. Örneğin adı *Roma* olan bir filmin Meksika’da geçen, profesyonel oyuncusu olmayan, üç saatlik bir siyah-beyaz film (2018 yılında!) olmasını bekler miydiniz? Üstelik tüm genel-geçer seyircinin nefret ettiği (IMDB’ye bakınız), buna karşılık tüm eleştirmenlerin bayıldığı bir film. Tek bir örnek vereyim: yine IMDB’den. Ünlü sinema yazarı Roger Ebert’in sitesinde biri şöyle yazmış:

“I felt I’d seen the best film not only of the year, but possibly of the decade-Yalnız yılın değil, olasılıkla on yılın en iyi filmini izlediğimi hissettim.”

Ve bu tür tarifler-ötesi o kadar çok film çıktı ki, son yıllarda... Bence *Roma* kadar *Parazit*, *Birdman*, *Diriliş*, *Mutlu Son*, *Sevgisiz* gibi filmler

de bu kategoriye giriyor. Ve başkaları da: *Arakçılar*’dan *Tony Erdmann*’a, *Beden ve Ruh*’tan *İz’e*, *Everest*’ten *Bir Nefes’e...* *Gece Hayvanları*’ndan *Kızıl Tepe*’ye, *Canavar*’dan *Şafaktan Önce*’ye... Az şey mi bu?

Amerikan sinemasına bakış

Gelelim ülkelere ve yönetmenlere... Amerikan sineması yine güçlüydü. Eski kuşaklardan Steven Spielberg bu kitaba beş filmiyle girdi. Hepsini aynı düzeyde olmasa da... Ridley Scott yine beş, Woody Allen ise dört filmle son yılların en “çalışkan yaşlıları” oldular. Ron Howard ve Antoine Fuqua üçer filmle yer alırken, isim yapmış eskilerden Tim Burton, Barry Levinson, Peter Bogdanovich, Oliver Stone, Sam Mendes, David Cronenberg, James Mangold, Steven Soderbergh, Philip Noyce, David Fincher, Gus Van Sant, Gore Verbinsky, Stephen Hopkins, Hal Hartley birer filmle kendilerini hatırlattılar. Ustaların ustası Martin Scorsese sadece Netflix yapımı ve tartışmalı *İrlandalı* ile hayatımıza girdi. Acaba tüm bu önemli adlar için artık veda zamanı gelmiş olabilir miydi?

Kimi daha yeni ustalar daha aktif oldular: en azından ikiye filmle... Aralarında Clint Eastwood, Robert Zemeckis, Abel Ferrara, Quentin Tarantino, bir dönemde “çömezi” olduğu söylenen Robert Rodriguez... Christopher Nolan, Spike Lee, Guy Ritchie, David Ayer, Darren Aronofsky... James Gray, Danny Boyle, M. Night Shyamalan; daha yenilerdense Rian Johnson, Craig Gillespie, Jordan Peele, Tom Hooper, Todd Phillips, Paul McGuigan gibi yetenekler vardı.

En yeni kuşak deyince başa Damien Chazelle’i koymak gerekir. Çünkü son altı yıldaki üç filmi de çok iyiydi; özellikle de *Aşıklar Şehri* ve *Whiplash* tüm listelere girdiler. David Gordon Green de buradaki üç filmli yönetmenlerden...

Elbette bunlara Meksika kökenli, ama ABD’de çalışan Guillermo Del Toro da katılmalı. Ve ardından gelen diğer iki vatandaşı, ama artık uluslararası planda çalışan iki deha, Alfonso Cuarón ve Alejandro González Iñárritu da olmak üzere... Üçünün de son beş yıla büyük katkısı oldu.

Kadın yönetmenler; oyuncu yönetmenler

İkişer filmleriyle bu kitapta yer alan Angelina Jolie ve Greta Gerwig ayrıca dikkate değer. Çünkü her şeye karşın uluslararası düzey-

de fazla etkin olmaları bir türlü gerçek anlamda gerçekleşmeyen bu alanın sayılı silahşorları onlar... Yani, kadın yönetmenler... Aralarında sayılı ismin eklenebileceği: ABD'den Lynn Ramsay, Sally Potter, Jodie Foster, Patty Jenkins... Fransa'dan Claire Denis; Almanya'dan Maren Ade (hem de *Tony Erdmann* gibi bir başyapıtla!), İspanya'dan Iciar Bollain... Danimarka'dan Susanne Bier; İsveç'ten Liv Ullmann; Polonya'dan Agnieszka Holland ve Malgorzata Szumowska... Çin'den Lulu Wang; Suriye'den Gaya Jiji, İsrail'den Alma Har'el... Lübnan'dan Nadine Labaki; İran'dan Ana Lily Amirpour. Ve hepsi o kadar. Bakar mısınız!...

Bir de oyuncu-yönetmenler var. Oyunculuktan yönetmenliğe kaymış, bazen de çok başarılı olmuş... Elbette Clint Eastwood (ki artık 90'ına gelip dayandı)... Ralph Fiennes, Kenneth Branagh, Alan Rickman, Ewan McGregor... Jodie Foster, Angelina Jolie, Greta Gerwig... George Clooney, Ben Affleck, Paul Dano, Joel Edgerton, John Krasinski. Ve de kendine özgü Elia Suleiman...

Öne çıkan Avrupa sinemaları

Ayrıca görüleceği üzere, diğer ülke sinemaları da oldukça aktıftı. Fransa'dan Alain Resnais bu kitapta vasiyet-filmi *Riley'in Hayatı* ile yer alıyor. Filmin çıkışından hemen sonra aramızdan ayrılmıştı (2014). Bir diğer büyük usta, Jean-Luc Godard da son filmi *İmgeler ve Sözcükler*'le anılıyor. 90 yaşına eriştiğine göre, devamının gelmesi zor gözüküyor!...

Elbette François Ozon, Pierre Morel, Gaspar Noé, Luc Besson, Tony Gatlif ve diğerlerinden de umut kesilmez. Ama en büyük sürprizi yepyeni bir isim de yapabilir: Celine Sciamma'nın *Alev Almış Bir Genç Kızın Portresi*'nde yaptığı gibi... Yenilere, gençlere hep güvenmeli ve şans vermeliyiz. Eskilere tüm sevgi-saygımızın yanı sıra...

İngiliz sinemasının hep "tipik İngiliz" kalması seçen yönetmenlerinden (tümüyle ve her anlamda Amerika'yı seçenler de var!) Ken Loach ve Kenneth Branagh, onca farklı sinema anlayışlarında ısrarlı olarak ikiye filmle bu yılları geçirdiler. Ustalardan Terry Gilliam, Stephen Frears, Neil Jordan birer filmle de olsa kendilerini hatırlattılar. Oyunculuktan gelen Ralph Fiennes ve Alan Rickman birer filmle kalırken, belki en büyük sürpriz yeni bir isimden, Michael Pearce'den geldi: *Canavar*'la... Bunlara çok uzaktansa de benzer bir kültüre sahip Avustral-

yalı Justin Kurzel de eklenebilir: çok farklı iki filmiyle...

Alman sineması da güçlü bir beş-altı yıl geçirdi: Michael Haneke, Volker Schlöndorff, Werner Herzog gibi büyük ustaların son filmi; Florian Henckel von Donnersmarck, Tom Tykwer, Oliver Hirschbeigel gibi daha gençlerin ya da Christian Züberg, Maren Ade gibi yenilerin yapıtlarıyla... Ama gözdemin, iki filmiyle toplama giren Christian Petzold olduğunu söylemeliyim. Yanı başına Avusturyalı kadın yönetmen Jessica Hausner'i de alarak...

İtalya'dan çok film çıkmadı. İki Paolo Sorrentino, bir Nanni Moretti; bir de Saverio Costanzo'dan güzel bir başlangıç... İspanyol sinemasıysa bir Almodovar ve yeni gelen Javier Fesser'den başka bir şey çıkaramadı. Belçika sineması görece olarak daha iyiydi: Dardenne Kardeşler, Felix von Goeningen, Lukas Dhont, Jaco von Dormael...

Orta ve Kuzey Avrupa yönetmenleri

Orta Avrupa'nın en güçlü sineması yine Polonya'ninkiydi. 2016'da dünyamızı terk eden büyük usta Andrzej Wajda'yı bir önceki filmi *Walesa* ile kitaba konuk edebildim (macerası aşağıda gelecek). Ayrıca bir deha saydığım Pawel Pawlikowski ve daha önce söz ettiğim iki kadın sinemacı, Agnieszka Holland ve Malgorzata Szumowska bende bu kaniyi güçlendirdi... Macaristan'dan Ildiko Enyedi, Laszlo Nemes ve Kornél Mundruczó da büyük sanatçılar. Filmlerini okuyun, göreceksiniz... Çekya'dan ise ilginç gözükken Vaclav Marhoul geliyor.

Balkanlarda Romanya'nın ustası Cristian Mungiu; Yunanistan'dan ise kişisel olarak ısınmamın zaman aldığı, ama artık uluslararası çalışan Yorgos Lanthimos var. Bosna-Hersekli Denis Tanovic de dünyaca tanındı.

Hatta kuzey komşumuz Gürcistan bile artık bir ustaya sahip: *Ve Sonra Dans Ettik* başyapıtı ve yaratıcısı Levan Akin... Rusya'da ise yine uluslararası büyük ünü olan Andrey Zvyagintsev, bu toplama da giren iki başyapıttan sonra sanki biraz dinleniyor gibi. Umarım Putin'le bozuşmamıştır!...

Kuzey Avrupa'da İsveç'in iki ünlü saygın, kişisel ve yaratıcı ustası var; bu kitaba da giren: Roy Andersson ve Ruben Östlund... Norveç'te Morden Tyldum, adından söz ettiriyor. Danimarka'da Thomas Vinterberg ve Susanne Bier'den sonra pek kimse gelmemiş gözük-

küyor. İzlanda ise efsanevi yönetmeni Baltasar Kormakur'un yine çok güzel iki filmi ve yeni isim Joe Penna ile dikkat çekiyor.

Ortadoğu sinemaları

Ama bu kadar değil. Daha ne ülkeler var... Ve oralarda ne filmler çevriliyor!... Orta Doğu'yla başlarsak... İranlı usta Asghar Farhadi yine gözdeydi. Lübnan'dan Ziyad Doueriri ve Nadine Labaki'den ilginç filmler geldi. Suriyeli Gaya Jiji'den de öyle... İsrail ise iyi bir dönem geçirdi. Samuel Maoz, Nadav Lapid... Birlikte çalışan Ronit Elkabetz-Shlomi Elkabetz çiftinin ilginç filmi *İsrail Usulü Boşanma* filmini ne yapıp edip bu kitaba aldım; ama genç eşi Ronit'i 2016'da kaybeden Shlomi bey ne yapacak, bilemiyorum.

Filistinli usta Elia Suleiman geçen yıl da son filmi *Burası Cennet Olmalı*'yla çok konuşuldu. Mısır sinemasından da iyi bir yönetmen çıktı: Muhammet Diab.

Ayrıca Suudi Arabistan bile sinemaya kucak açtı ve aslında ABD yapımı bir filme ortak oldu. Hayır, "Kaşıkçı cinayeti" üzerine o beklenen film değil!... *Özgürlüğün Sesi: Bilal* adlı, İslam'ın ilk günleri üzerine bir yapım. Ve çok ötelelerde, bir dönemin Avare'siyle gönülleri fetheden o dev Hindistan sinemasından yine bir film gelip bize ulaştı: Nitesh Tiwari imzalı *Dan-gal*...

Uzakdoğu sinemaları

Uzakdoğu'ya bakarsak... Güney Kore sineması az, ama özdü. Hem de ne öz... Park Chan-Wook yıllar sonra *Hizmetçi* ile büyük ilgi görürken, Bong Joon-Ho *Parazit*'le tüm dünya sinemaseverlerine bir büyük şölen sundu. Ve Hollywood'da Akademi'nin bile gönlünü fethetti. Bizim kitabın sonundaki listemizin başına geçip oturması ise umarım sizleri şaşırtmaz!...

Japonya'dan da usta işi bir film çıktı: Hirokazu Koreeda imzalı *Araççılar*... Çin ise adını andığım kadın yönetmen Lulu Wang'ın yanı sıra, usta Zhang Yimou ve Hong Kong'lu Daniel Lee'nin birer filmiyle bu toplamda yer aldı.

Latin Amerika ve diğer ülkeler

Şimdi de Latin Amerika ülkelerine uzanalım. Özellikle Şili ne iyi yönetmenler çıkarmış... Eşsiz Pablo Larrain'in üç filmi var burada... En çok listeye giren *Jackie*'ye dikkat... Ve de yine iki filmiyle muhteşem bir giriş yapan Sebastian

Lelo: *Muhteşem Kadın* ve *Gloria Bell*. Alejandro Amenebar'ı da unutmadan...

Kolombiya'dan Alejandro Landes *Monos*, Guatemala'dan Cesar Diaz ise *Annelerimiz*'le ilginç birer film yapmışlar. Bir de Arjantin filmi var: *Film Eleştirmeni*. Ki onun öyküsünü daha aşağıda bulacaksınız.

Hangi ülke kaldı? Kanada'dan gedikli iki yönetmen, Denis Villeneuve ve Jean-Marc Vallée üretmeyi sürdürdüler. Yanlarına "bizim" Atom Egoyan'ı da alarak... Ki o da hâlâ çalışıyor. Eski ününe erişemese de...

Başka yönlerde iyice uzaklara gidersek... Yeni Zelanda'nın medar-ı iftiharını, yazar-yönetmen-oyuncu-yapımcı Taika Waititi iki filmle birden karşınıza çıkacak. Özellikle *Tavşan Jojo*'ya dikkat!...

Haiti adalarından çıkan Raoul Peck'in *Genç Karl Marx* gibi bir filmi yapması şaşırtıcı değil mi? Afrika kıtası ise tek bir yönetmenle temsil ediliyor: Mali ya da yeni adıyla Moritanya'dan Abdurrahman Sissako. Koca kıtaya yeter mi? Ama şimdilik böyle...

Kimi filmleri nasıl "kurtardım?"

Kitaptaki filmler üzerine kimi notlarım var. Ki bence önemli. 10 kusur filmi (tam olarak 15) dış festivallerde görmüşüm; hemen hepsi İK-SV'nin festivallerine de gelmiş. Ve ben oturup hepsini çok sevdiğim bu filmler üzerine hayli uzun notlar almışım.

Kitabı düzenlerken, bizde gösterime çıkmamış olsalar da bu filmleri atmak içimden gelmedi. Hepsi öylesine ilginç yapımlar ki... Ve notları biraz geliştirerek, şu filmleri de kitaba kattım:

Ben Kaybolmadan Önce/Diplomasi/Film Eleştirmeni/İda/İki Gün İki Gece/İsrail Usulü Boşanma/Karda Beyaz Bir Kuş/Kupalar Şövalyesi/Meçhul Kız/Mezuniyet/Ned Rifle/Riley'in Hayatı/Saraybosna'da Ölüm/Saul'un Oğlu/Walesa.

Bunlardan sadece ikisi sondaki En İyi Filmler listeme girmiş. Yani sayısal olarak çok da önemli değil. Ama bakın, bu sayede neler olmuş...

Öncelikle, beni hep çok ilgilendirmiş bir konu olan Yahudi soykırımı üzerine yepyeni bakışlar getiren üç önemli filmi alabildim: *İda*, *Saul'un Oğlu* ve *Diplomasi*. Ki bunlara yine trajik bir olay olan Bosna'daki Türk-Müslüman kıyımı üzerine *Saraybosna'da Ölüm*'ü de katabiliriz.

İsrail'de din ve hukuk.

Ve bir eleştirimen öyküsü

İsrail Usulü Boşanma'ya gelince... Bu mütevazı film bize Musevi değerlerini ve de günümüz İsrail'inin belki elini-kolunu bağlayan dine bağlı bir hukuk sistemini öyle iyi veriyordu ki... Hâlâ önemli bir Musevi cemaatine sahip ülkemizde, aydınların bu filmi tanıyıp sahip çıkmasını içtenlikle diledim.

Ve de, *Film Eleştirmeni*. Pek görülmeden ortarlardan kaybolup gitmiş bir Arjantin filmi. Ne DVD'si çıktı, ne de kolay bir ulaşma yolu var!...

Ama rica ederim, ismi zaten "bizim meslek" olan bir filmi öyle kolayca es geçebilir miyiz? Üstelik yazıyı okuyunca göreceksiniz: öylesine zekice çekilmiş bir film ki... Tam bize yakışan biçimde!... Keşke tüm bu filmlere ve benzerlerine daha kolay erişebilsek...

Birkaç kişisel mutluluk nedenim daha

Ayrıca, daha önce de dediğim gibi, iki büyük ustayı da vasiyet-filmleriyle anabildim: Alain Resnais ve Andrzej Wajda. Ki bunun bana verdiği kıvancı gerçek sinefiller sanırım hemen kavrayacaktır. Benzer şeyler Dardenne Kardeşler'in filmi *İki Gün ve Bir Gece* için de söylenebilir: onları kim sevmez?

Terrence Malick filmi *Kupalar Şövalyesi* için de benzer şeyler oldu. Ben bir Berlin festivalinde de görüp bayıldığım film için uzun notlar almış

ve ilk filmlerini çok sevip sonradan (*Hayat Ağacı*'ndan itibaren) soğuduğum sanatçıdan sanki özür dilemişim!... Film gösterime çıkmadıysa da, o yazıyı genişletip buraya aldım. Eleştirinin altında göreceğiniz gibi... Bundan da ayrı bir mutluluk duyduğumu belirtmeliyim...

Grinin 50 Tonu'nun tek yıldızı!...

Son bir not daha... Kitaba giren eleştirileri seçerken, temel kriterim verdiğim yıldızlar oldu. Yani beğenme düzeyim... Daha o kadar çok film vardı ki... Demek ki ilke olarak aldığım filmler * * * * ve de * * * * verdiklerim oldu. * * * alanlar arasından da bence belli bir ilginçlik düzeyi taşıyanları aldım.

Ama * alan tek bir film var: *Grinin 50 Tonu*. Cinsel özülle skandallar yaratan bir çok-satan romandan uyarlanmış bu film, bence berbat bir şeydi. Ama hem üzerinde çok konuşulduğu için aldım; hem de çok kötü bulduğum bir filmi nasıl, hangi üslupla eleştirdiğimi ve hangi gerekçelere dayanarak, eski deyimimle "hak-ı yeksan" ettiğimi örneklemek istedim. Hoşgörünüze sığınarak...

Birkaç kez dediğim gibi, kitabın sonunda, bu beş yılın önce yıl yıl, sonra toptan verilmiş En İyi Filmler listeleri var. Sanırım size yararlı olacaktır.

Atillâ Dorsay
Haziran 2020

Sunuş 2

Son iki kitabım benim bir anlamda en zorluk içinde ürettiğim, dünyanın ortak biçimde yaşayıp paylaştığı en çetrefil koşullarla özel hayatımın en belalı dönemlerinin üst üste gelip çakıştığı çalışmalarım olacak. Sayısı yanılmıyorsam 54'ü bulan hayli verimli bir yazı ömrü içinde azımsanmayacak bir olay... Öncelikle sevgili okurlarımı ve de has sinema seyircisini bu konuda bilgilendirmek isterim.

Bundan hemen önce yayınlanan kitabım *Dünyaya Açılan Sinemamız ve Yeni Bir Kuşak:*

Türk Sineması 2010-2020, adından anlaşıldığı gibi daha uzun bir dönemi ve 180 filmle sadece bizim sinemamızı kapsıyordu. Yabancı filmlere ayrılan geleneksel *Hayatımızı Değiştiren Filmler* serisine gelirse... Onun 2005-2015 yıllarını kapsayan (ve aslında Kasım 2014'te yayınlanan) en sonuncusu, tam 530 eleştiri içeriyordu. Bu kitapta ise 425 film var. Daha az; ama bunun sadece 5 yılı kapsadığını unutmayın! Kendi sinemamızı ne kadar sevsek de, dünya sinemasının bir bütün olarak zenginliği ve çeşitlili-

ği her sinemasever gibi bizim de ağızımızın suyunu hep akıtmış ve özellikle kimi dönemlerde adeta baş döndüren bu üretim, kitaplarımızı yansıtmıştır.

2020 Mart ayının ortalarında, kendimizi tüm dünyayla birlikte adına koronavirüs denen evrensel belanın, onun getirdiği türlü-çeşitli kısıtlamaların, zorlukların ve elbette bir ülkeden öbürüne savrulan sayısız ölümün içinde bulduk. İnsanlar arası temas olabildiğince kısıtlanıyordu ve sanat ne yazık ki bu tür kısıtlamalara ilk katılması gereken alanların başında geliyordu. Herkes eve kapanırken, en ağır önlemler bizlere, yani yeni deyimimle “65 yaş üstü” gruplara uygulanmaya başladı. Ve birden kendimizi adı konmamış ev mahpusları olarak bulduk. Bu durumu ve getirip götürdüklerini bir önceki kitabımın Sunuş’unda anlatmaya çalışmıştım.

Yine orada kısaca sözünü ettiğim gibi, yoğun bir çalışma döneminden sonra ve kitapları ilke olarak yayınevine teslim ettikten sonra gittiğim Marmara (tam olarak Mudanya) tatilimin sonlarında, birden bir kalp krizi geçirdim; acele hastaneye kaldırıldım ve orada yoğun bir operasyon için bıçak altına yattım: altı damarı kapsayan bir by-pass... İki kitap için de kaçınılmaz olan eklerin, düzeltmelerin ve gözden geçirmelerin bu olayın sonrasında yapıldığını söylemeye gerek yok. Allah’tan o şansım oldu!...

Bu arada koronavirüs olayının etkileri sürdü, hâlâ da sürüyor. Gerçek bir çözümün gelmesi, insanlığın bu beladan tümüyle kurtulması ise en azından şimdilik pek kolay, hatta mümkün

gözüküyor. Mart ayındaki büyük çöküşten beş ay kadar sonra başlayan görece canlanma çabalarında, dünyadaki kısıtlılara koşut olarak Türk filmleri açısından da belli bir hareket başladı. Ama pek etkili olmadı ve özel koşullarda gösterilen sanatsal ağırlıklı bir avuç film, umulan canlılığı henüz getirmedi. Sinema gibi kitlelere muhtaç olan popüler bir sanat henüz eski günlerine ulaşamadı.

Dünya sineması ise daha büyük bir atılım yaptı denebilir. Ağustos ayının son günlerinden başlayarak az, ama bir biçimde iddialı filmler perdelerine dönmeye başladı. Aslında bu filmlerin en az bir bölümünü bu kitaba almayı denebilirdim. Ama olmadı. Benim ameliyat sonrası sağlık önlemlerim henüz buna elvermiyor.

Görülen şu ki ne dünyada, ne de bizde o beklenen ışıltı henüz var. Ama eninde sonunda gelecek. Bakalım ne zaman o salonlar yeniden birer sıcak, güvenli, davetkâr mekâna dönüşmeyi başaracak...

Ve insanlar yüzyıllardır olduğu gibi, tiyatrodan müziğe, plastik sanatlardan sinemaya gerçek sanatın o emsalsiz büyümesine yeniden kucak açacak.

Şimdilik yapabilecekleriniz arasında şu mütevazı kitaba göz atmak da olabilir. Çünkü sanıyorum ki bundan sonra, 2020’lerle birlikte gelecek olan “yeni sinema”da, burada yer alan birçok filmin de katkısı olacak.

Atillâ Dorsay
Ekim 2020

FILMLER

(2015-2020)

Almodovar'ın kendisine 70. yaş armağanı

Acı ve Zafer ***

(*Pain and Glory / Dolor y Gloria*) **Yönetim** ve **Senaryo**: Pedro Almodovar / **Görüntü**: Jose Luis Alcaine / **Müzik**: Alberto Iglesias / **Oyuncular**: Antonio Banderas, Asier Etxeandía, Leonardo Sbaraglia, Penélope Cruz, Nora Navas, Julieta Serrano, César Vicente, Asier Flores, Cecilia Roth / *İspanyol filmi, 2019*

Büyük İspanyol ustası Pedro Almodovar'ın (1949 doğumlu olduğuna göre şimdi tam 70 yaşında) Julieata'dan beri (2016) ilk filmi olan *Acı ve Zafer*, onun büyüleyici duygusallığından izler taşıyor. Eski filmlerinin etki gücüne ulaşmasa da...

Sanatçının bu 22. filmi, bir dönemin ünlü yönetmeni, şimdi köşesine çekilmiş yaşayan Salvador Mallo'nun Madrid sinematekinden aldığı öneriyle yeniden canlanmasını anlatıyor. Bu onun *Sabor* adlı filminin sinematek tarafından onarılmış olması ve bir galayla da sunulması haberidir.

Özel hayatından sağlığına çeşitli sorunlarla boğuşan Salvador/Salvo, dirilmeye çabalyor. İlk yapacağı şey, tam 32 yıl önce o filmde birlikte çalıştıkları, ama o zamandan beri görüşmedikleri başoyuncusu Alberto'yu bulup ikna ederek galaya götürmektir. Ama bu kolay olmayacaktır; çünkü ikili özellikle Salvo'nun aktörün yorumunu beğenmemesi nedeniyle dargın ayrılmıştır.

Bu arada Salvo sürekli çocukluk hayalleri görür. Güzel annesinin, silik babasının, eğitim sorunlarının anılarını yeniden yaşar. Köyden göç edip yerleştikleri Valencia kentinde yoksulluktan yeraltında, mahzendeki sözüm ona evlerde yaşamaktadırlar. Güzel sesi ve müzik yeteneği sayesinde bir papaz okulunun korosunda yer almasına, kendine özgü zekâsına tanık oluruz.

İlginç bir sahnede ise önemli bir şey anlatılır. Kanepede kestiren küçük Salvo, mahzen duvarlarına çeki-düzen vermeye çalışan genç bir emekçinin soyunup düş almasına tanık olur: yarı aralık gözleriyle... Bu onun gelecekteki eşcinselliğinin ilk adımı olmalıdır. Yani olasılıkla eşcinselliği bilinen Almodovar'ın da bu alana girişi. Kendi türünde çok etkileyici bir sahne...

Sonrası yine geçmişle bugün arasında gelip gider. Salvo bir diğer eşcinsel ilişkisiyle, Federico ile de buluşur. Ve geçmiş romantik bi-

çimde anılır. Öte yandan Salvo, Alberto'nun hayatının ayrılmaz bir parçası olduğu anlaşılan uyuşturucuya iyice tutulur: hem de o yaşta... Filmin en az inandırıcı öğelerinden biri.

Böylece karşımıza önemli bir yönetmenin kuşkusuz kendi hayatından derlediği anılara dayalı, özgün ve yer yer hayli dokunaklı bir öz-yaşam öyküsü geliyor. En dokunaklılarından bir bölümü, Salvo'nun yakın zamanda kaybettiği annesiyle, onun ileri yaşındaki konuşmaları. Burada yönetmenin "olmazsa olmaz" oyuncusu Penelope Cruz'un gençliğini canlandırdığı Jacintha'yı artık o değil, Julieta Serrano adlı bir hanım oynuyor. Cruz'u hatırlatan hiçbir yanını olmayan...

Ne yapalım, güzel kadınlar da kötü yaşlanabilir... diyorsunuz. Allahtan hepsi değil!...

İlginç bir bölüm de filmin gala gecesi. Son dakikada gelmekten vazgeçen Salvo ve Alberto, meraklı sinemasever seyirciyle ancak telefon aracılığıyla diyalog kuruyorlar. Gerçekten özgün bir sahne. Bize ayrıca Sinematek kavramını ve önemini de hatırlatan...

Antonio Banderas uzun yıllardır yüklediği Almodovar'ın "alter ego'su olma işlevini burada da yürütüyor. Onunkine benzer bir ince sakalın da desteğiyle... Genelde gayet inandırıcı. Ama kimi sahnelerdeki biraz "dalgın" hali sanki hikâyeden kopmuş izlenimi vermiyor da değil!...

Böylece 70 yaşını bu gayri-resmi de olsa biyografik filmle kutluyor Almodovar... Özellikle *Bağla Beni'den Yüksek Topuklar'a, Sinir Krizinin Eşiğindeki Kadınlar'dan Annem Hakkında Her Şey'e, Konuş Onunla'dan İçinde Yaşadığım Deri'ye* tüm o güzel filmleri sevenler mutlaka görmeli. Sanatçının yaşlandığını da hissetmek pahasına...

Büyük kentte, ortalığı sarmış şiddetin göbeğinde

Acil Arama ***

(*The Call*) **Yönetmen**: Brad Anderson / **Senaryo**: Richard D'Ovidio / **Görüntü**: Tom Yatsko / **Müzik**: John Debney / **Oyuncular**: Halle Berry, Abigail Breslin, Michael Eklund, Morris Chestnut, David Otunga, Michael Imperioli, Justina Machado / *Amerikan filmi, 2014*

Büyük kentler, hangi ülkede olursa olsun, nasıl bir insan dramları yuvasıdır... Metropolde iç içe geçmiş insan yaşamları kimi zaman nasıl çatışır, çarpışır, birbirlerini incitir, hatta kırıp ge-

